

Guillaume Vigneault

Mot medvind

Oversatt fra fransk av
Thomas Lundbo

Mot medvind
Forlaget Lille Måne © 2005

ISBN 82-92605-05-3 ib.
ISBN 82-92605-11-8 hft.

Originaltittel: Chercher le vent
© Guillaume Vigneault, 2003

Utgitt etter avtale med Les Editions du Boreal,
og Ann-Christine Danielsson Agency AB.

Utgitt med støtte fra Canada Council

Canada Council
for the Arts

Utgiver:
Lille Måne
Pilestredet 8
0180 OSLO
Tlf. 21 50 47 40 Faks 21 50 47 17
www.lillemaane.no – jan@lillemaane.no

Omslagsdesign: Kristin Stephansen-Smith, Filius Design
Sats: Hamar Maskinsetteri
Satt med: Minion 11,4/16 pt

Trykk: AIT Otta
Papir: 80 g Ensolux Cream 1,6

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med Åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR. Ved sitering i aviser, artikler og annet må kildehenvisning tydelig fremkomme. Ta kontakt med forlaget for tillatelse eller gjengivelse.

Sitatet fra *Illuminasjoner* av Arthur Rimbaud er hentet fra Karin Hauganes gjendiktning, utgitt på Bokvennen Forlag, 1994.

Henvisninger til *Yijing. Forandringenes bok* er basert på Ole Bjørn Rongens oversettelse, utgitt i Ad Fontes-serien, Gyldendal, 2002.

*Til foreldrene mine,
av de vanlige grunnene,
og særlig av alle de andre.*

JEG BLE NØDT TIL Å DRA TILBAKE til Val-d'Or. Jeg måtte møte notaren og undertegne noen dokumenter i forbindelse med hussalget. Av en eller annen merkelig grunn kunne det ikke gjøres per post. Jeg syntes det var komisk, men jeg sa ikke noe, og kjørte fra La Minerve i den gamle Regalen, som virkelig måtte tyne de fem sylindrene som fortsatt virket. Flere ganger underveis sa jeg unnskyld til bilen.

Jeg kom fram tidlig på kvelden, og dro raskt innom kontoret til den hårvoksglinsende notaren. Alt han gjorde, var å vise meg noen papirer jeg skulle undertegne. Jeg leste ingenting, jeg hadde full tillit. Bare det at han var «notar», innbød til tillit: en slags ufarlig art innen advokatstanden. En advokat uten klør. En sånn en måtte bare være ærlig. Så jeg leste ingenting. Seks ganger undertegnet jeg under navnetrekket til Monica.

Etter denne kortvarige prøvelsen, som langt fra ble så ille som jeg hadde ventet, tok jeg en tur på byen. Det var grått og det regnet litt, men folk lot seg ikke plage av det. Jeg dro og spiste på L'Armorique. Det var fredag, og dagens var kyllingvinger. Dagslyset ble visket ut, og en siste solstråle forvillet seg gjennom den blytunge himmelen. Jeg begynte å kjenne stivheten i kneet. Maks tusen fots høyde. Liten storm i kas-

tene, dårlig landingsvær. Dette stedet hadde den eneste akseptable kaffen i hele Val-d'Or. I dag var det Blå Java eller Kenya-kaffe. Java.

Jeg betalte til den nye serveringsdama, som jeg hadde aldri sett før. Så dro jeg og tok en øl på L'Avantage, litt lenger opp i gata. Det var François som sto i baren. Det var to år siden sist jeg hadde vært å se på disse trakter, men han nevnte ikke noe om det. Han bare ga meg det han hadde pleid å gi meg på den tiden jeg bodde her, som om ingenting hadde skjedd. Selv følte jeg det som å gå med et slips i glorete farger. Men folk som kommer tilbake til Val-d'Or etter to år, er ikke nødvendigvis så begeistret for å bli minnet på akkurat det, så bartenderne later som om de ikke merker noe. Men de ser alt. Jeg drakk ølen min mens jeg så på fribryterne som slåss på TV-en. Jeg følte meg ganske bra, kald og rolig som et gjenferd.

Da jeg skulle gå, fikk jeg først lyst til å dra tilbake til La Minerve med én gang igjen, og kjøre tilbake i den regntunge natta, men jeg ombestemte meg. Det virket litt feigt å bare stikke av som en tyv, særlig denne kvelden da Tredje Aveny virket så pulserende, så forlokkende, nesten bedende med sine rekker av neonlys, som et teppe av plastrosor. Jeg mannet meg opp og sa til meg selv at jeg skulle ta hele runden, innom alle barene, til og med hotellbaren, der det kom til å være tre indianere som satt og gransket meg med skulende blikk, og for første gang skulle jeg, av ren nysgjerrighet, *telle dem*, alle sammen. Like til den siste, den rett overfor bensinstasjonen, den med de tre rosa X-ene. Det var første gang jeg var fristet til å dra dit.

Og det var faktisk der jeg til slutt havnet. Det må ha vært rundt kvart over to. Det var bare to strippere igjen. Den ene var Jolène, svak inni, men tøff utenpå, der hun sto og viste fram den unge kroppen sin. Før hadde hun pleid å stå i kassa på parfymieriet. Ja, tiden gikk sin skjeve gang. Jeg håpet at hun ikke skulle oppdage meg. For hennes skyld, ikke for min. Innerst i salen kjente jeg igjen Sylvain, som drev med litt småpushing. Han satt på et slags forknytt nirvana med glassaktige øyne og kjever som tygde nervøst, sammen med to yngre gutter. De var de eneste som så ut til å ha det noe gøy i dette hølet. De så ut som turister. Jeg sto lenge og gransket ølflaska mi. Den klønete vrikkingen til Jolène gjorde meg nesten svimmel; jeg hadde vært på fisketur med faren hennes.

– Det er litt sprøtt, ikke sant?

Det var Sylvain. Han hadde kjent meg igjen, og nå sto han lent over bardisken på min høyre side. Jeg skjønnte ikke hva han mente.

– Vi er sammen, forklarte han mens han pekte på Jolène.

– Å.

– De to der, de er fra Montreal, la han til, drømmende.
– Jeg stikker til Montreal, jeg også. Jeg stikker til Belœil. Har du vært i Belœil noen gang, Jack? Åssen er det, er det okei der?

– Det er fantastisk, Sylvain.

– Skal du ha en linje, Jack? Du virker helt kjørt.

Jeg grøsset. Når man er blitt trettiseks år, blir man satt ut i tre dager av en stripe cola. Det hadde ikke vært noen fornuftig investering.

– Nei takk. Jeg har det jeg trenger.

Han gikk og satte seg igjen. På vei ut streifet jeg blikket til Jolène. Jeg prøvde å smile til henne, men det ble neppe noe pent smil. Jeg fant igjen Buicken, og trengte ikke kjempe lenge mot søvnløsheten.

Dagen etter dro jeg på besøk til flyet mitt etter å ha slept tømmermennene mine gjennom La Vérendrye-parken. Den gode, gamle flyvemaskinen sto fremdeles parkert i hangaren til Raymond, som lå like ved siden av flyplassen, med den lemlestedede vingen og blåmalingen som stadig skinte under støvlaget. Vi så lenge på hverandre, som to utslitte rivaler. Den sa at den ikke var sint på meg. Kanskje den visste at det var akkurat det jeg ville høre. Eller kanskje den egentlig ikke sa noe.

Første del

1

– HAR DU FÅTT DET DU VILLE HA? Så stikk ...

Fyren så uforstående på Tristan. Han kunne være rundt femti. Ansiktet hans var innhult og grått, og sykehusklærne sto som et telt rundt den uttærede kroppen. Tristan sendte ham et olmt blick. Neseborene hans dirret. Den andre gjenopptok arbeidet med å lage geometriske figurer med Smartiesene han hadde fått av Tristan. En trekant. Han smilte. En rombe. Latterutbrudd. Et kors. Han spiste en rød. Han ristet Smartiesene i hendene og kastet dem utover det avlange metallbordet som terninger. Han stirret lenge på dem, som om det var kabbalistiske tegn. Et mystisk smil dukket opp i ansiktet hans.

– Du! Stikk! ropte Tristan brått.

Den andre kvapp til. Jeg også.

– Slapp av, Tristan. Han gjør ingen fortredd. La ham holde på med sitt. Synes du ikke han er litt morsom?

Tristan så opp på meg med et mørkt blick.

– Kjempemorsom, Jack. Det er bare det at han er morsom *hele dagen lang* ...

– Ja vel ...

Jeg så ut.

– Har du sluttet med medisinene, Tristan?

- Hva tror du ...? Det er flere måneder siden.
- Hvorfor det?
- Vil du egentlig at vi skal snakke om dette, Jack?
- Nei.

Jeg så ut igjen. Det var pent vær. *Snakke om dette*. Alltid det samme. Jeg tente en røyk. Fyren med Smartiesene så granskende på meg. Jeg blåste en perfekt røykring mot taket, og smilte i et forsøk på å skape fortrolighet. Han smilte fnisende tilbake. Tristan beit seg i underleppa mens han prøvde å tyde børssidene i avisa jeg hadde tatt med til ham.

- Dårlige nyheter?
- Uff, Jack ... Hvis du visste hvor mye jeg har tapt de tre siste dagene, hadde du fått vondt.

– Prøv.

– Jeg gidder ikke å regne det ut. Faen, faen, faen ...

– Det eneste du trenger å gjøre, er å ta medisinen dine, din dust. Du kan ikke regne med at Dow Jones skal vente på at du kommer deg over den lille psykosen din ...

– Det er Nasdaq, ikke Dow Jones. Dessuten er ikke «psykose» det riktige ordet, Jack. Det kalles ...

– Det driter jeg i. Kom igjen, da. Jeg synes det er morsomt. Er det ti tusen? Tjue?

Han mønstret meg foraktelig.

– Jeg har tapt mer enn du kan tjene på tre måneder, Jack. Er du fornøyd?

Jeg brøt ut i latter. Det var virkelig en fantastisk dag.

– Bra. Sånn går det når man er gæren.

– Stikk til helvete, Jack. Dessuten er det ikke akkurat det jeg trenger for å komme i mental balanse igjen.

– Det er akkurat det du trenger, din dust, så du kan få beina ned på jorda igjen.

Han stirret vantro på meg.

– Sa de ikke at du skulle være litt forsiktig med hva du sa til meg? Det er det siste jeg trenger nå, en svoger som kommer for å trykke meg enda lenger ned i dritten ... Søsteren min hadde drept deg.

– Det har hun allerede gjort, Tristan ... Dessuten har søsteren din gitt F i din ... mentale balanse en god stund.

– Det virker som du fortsatt synes det er morsomt.

– Kanskje ... Men uansett, slipper du ut herfra?

– Det kan bli litt komplisert. De vil holde meg inne til observasjon, og dessuten tror jeg at han fyren fra baren har anmeldt det ...

Jeg kastet et blick på middagsrestene, og begynte å lure på hvordan man kan tro at folk blir friske igjen av å spise et grått kjøttstykke, loff og tre erter, og litt syntetisk gelé til dessert. Man kommer på sykehus med et brukket bein, og man slipper ut med en svulst. Det er sikkert en slags markedslogikk i det, men likevel.

– Så du har tenkt å bli her? sa jeg og stumpet røyken i geleen.

– Nei, svarte han og brekte seg, – vi rømmer.

2

JEG VET IKKE HELT HVA DET ER MED TRISTAN. Jeg har egentlig aldri vært så veldig opptatt av den medisinske definisjonen av tilstanden hans. Søsteren sier han er manisk-depressiv, og hvis hun synes det blir litt lettere når hun får et navn på det, er det greit for meg. Faren pleide å si, med smertelig korrekthet, at Tristan ikke var «som alle andre». Selv vet jeg ikke helt hva jeg skal si. Det er bare sånn han er. Rett og slett.

Tristan Molinari – for et flott navn! – har en egen evne til å havne i trøbbel. For min egen del er det uinteressant om denne evnen skyldes en ubalanse i nevrokjemien hans eller hva det nå måtte være. Det er et underordnet spørsmål. Hvis jeg noen gang begynner å tvile på at han er klar i toppen, skal jeg prøve å finne ut av det. Men inntil det skjer, er Tristan fortsatt Tristan. Han kjenner ting litt sterkere enn folk flest, og uendelig mye mer enn meg. For jeg er også syk. Alle som kjenner meg, vil helt sikkert påstå det. Det vil si *hun* som kjenner meg. Monica vil helt sikkert påstå at jeg er syk. Og i så fall skal jeg tro på henne. Jeg trenger ikke sykehusklærne til Tristan for å vite det. Forskjellen er at jeg lager mindre bråk enn ham. Jeg smeller ikke ting i trynet på folk når de ser litt skjevt på meg. Det gjør Tristan. Jeg foretrekker å se bort.

Sykehuskorridorer har alltid hatt en merkelig virkning på

meg. Det er faktisk ganske underholdende. Hver gang jeg går i en sykehuskorridor, vekkes alle sårene på kroppen min til live. Det begynner med det høyre kneet. Først er det en liten prikking, og så kjenner jeg en stikkende stivhet like under kneskåla. Etterpå er det et lite arr på magen som begynner å svi, og noen ganger blir merket etter skalpellsnittet rødt. Så kommer det en svak smerte i kjeveleddet, like under øret. Og i høyre håndledd. I de to ribbeina jeg har brukket. En hel medley av gamle skader, en liten smakebit av alle mine glemte smerter. Men det er ikke særlig festlig i mer enn toppen ti minutter. Da må jeg gå ut, og ubehaget forsvinner ikke før jeg har pustet dypt inn en tre–fire ganger og hatt en sigg.

Vi hadde ikke tenkt å bli stående og råtne bort på plassen foran sykehuset. Teknisk sett var det jeg gjorde sikkert ulovlig, og jeg var egentlig ganske fornøyd med at jeg klarte å slippe forbi parkeringsvaktene med en fyr i blå sykehusklær i passasjeretset.

– Ser du, Jack, det var ikke noe stress.

– Nei da. I mellomtiden kan du jo ta på deg de klærne jeg har tatt med til deg. Så du ikke synes så lett i terrenget.

– Sikkert lurt, det.

– Man skulle tro du aldri har gjort annet enn å ligge i en sykehuskittel med rumpa i været. Begynner du å bli vant til det, eller?

Han svarte ikke. Vi kjørte en stund uten å si noe. Buicken hadde nettopp vært på verksted og oppførte seg svært eksemplarisk. Den kom opp i 150 på motorveien uten problemer og holdt kursen som en flunkende ny bil. Motoren

brummet fornøyd med alle sine seks fungerende og overhalte sylindere. Tristan tok en røyk og rullet vinduet litt ned.

– Kan du fortelle meg hvorfor du egentlig kom og hentet meg, Jack?

– Jeg satt akkurat og lurte på det samme. Kanskje jeg kjedet meg.

Han begynte å le.

– Hvor skal vi egentlig?

– Vi drar hjem til meg, til La Minerve. Sånn som tilstanden din er nå, har du nok godt av litt frisk luft.

– Tilstanden min ..., gjentok han, fjern i blikket.

– Vi kan spille sjakk når vi kommer fram.

– Hvorfor ikke med én gang ...? Har du sluttet med blindsjakk?

– Nei da. Men du er kanskje litt ute av trening?

– B4 til D4.

– Du, Deep Blue, jeg gjør oppmerksom på at du fortsatt er fullproppa av beroligende. H2 til E3.

– A3 til D6. Du trenger ikke å bekymre deg for meg.

Jeg brukte seksten trekk på å sette ham i matt. Han ble fly forbanna av å tape. Til slutt fikk han en Haldol-flashback og sovnet. Det virker som det svineriet blir værende i systemet en stund. Jeg fant noe jazz på radioen, et spesialprogram om Brubeck. Det var pent vær.

3

JEG STOPPET I SENTRUM for å handle litt. Jeg kjøpte pasta, noen frossengreier, to fine biffer, en flaske rom og røyk. Og så tok jeg et pengelodd for å glede Marie-Rose i kassa, som alltid pleide å gi meg kreditt. «Skal du ikke ha et lodd også, da? Atten millioner, det er noe tenke på, hva ...?» hadde hun sagt til de tre siste kundene, uten hell. Jeg lot meg overtale, og lurte på hva jeg hadde gjort med atten millioner dollar, eller sytten, eller to. Kjøpt en sånn liten elektrisk motor til kanoen og kanskje noe impregnert tre til å reparere verandaen, sikkert noe sånt. Reparert Cessnaen? Nei, jo, kanskje.

Jeg kjørte den lille grusveien de siste kilometerne. Lyden av småstein som slo mot skjermene, vekket Tristan.

– Hvor er vi nå? sa han med grøtete stemme.

– Vi er snart framme.

Han så rundt seg med et tomt blikk. Mai. Skogen ble grønn.

– Du bor virkelig langt uti gokk.

– I forstaden til gokk, kanskje.

– Jeg skjønner ikke åssen du klarer det. Jeg hadde blitt sprø.

Jeg smilte. En hare hoppet ut fra et kratt bare noen meter foran bilen. Tristan skvatt.

– Så du?!

– Ja da, jeg så den.

Det var den tredje som hadde løpt forbi foran bilen i dag.

– Ja, men ...

– Jeg har ti stykker i fryseren.

Han så uforstående på meg.

– Hæ ...? Går du på *jakt* ... etter harer?

– Jeg satte ut feller i vinter.

Han begynte å le.

– Søsteren min har giftet seg med Daniel Boone!

– Søsteren din har *skilt seg* fra Daniel Boone ...

Jeg hadde glemt hvor mye Tristan minnet meg om Monica, også når han ikke prøvde. Like før, mens han sov, hadde jeg oppdaget noen ansiktsuttrykk som jeg trodde var helt unike for Monica. Den lille kløften i panna, mellom øyenbrynene, det var Monica. Den nervøse bitingen i underleppa, Monica. Jeg kan egentlig ikke si at jeg hadde noe imot det, men det ga meg ikke akkurat ro i sjelen.

Jeg parkerte bilen i veikanten og informerte Tristan om at vi var framme, og at jeg helst ville at han skulle skifte til de klærne jeg hadde tatt med før vi gikk ut av bilen – for naboenes skyld. Det vil si de to naboene jeg har, Rodger og Marjolaine, som tilbringer sin fredelige pensjonisttilværelse med å sitte mistenksomme foran karnappvinduet, som om de så på en dødskjedelig og altfor lang TV-serie. Tristan hadde aldri vært her før, så han lot blikket sveipe over huset, verandaen, vedstablene. Han syntes tydeligvis det var et morsomt syn. Hendene mine var opptatt med handleposene, så jeg skjøv opp døra med foten. Tristan ble overrasket.

– Låser du ikke?

– Eh ... det er faktisk noe i alle klisjeene om å bo på landet, skjønner du ... Kan du ta med litt ved før du kommer inn, der på siden av huset?

Vedkubbene han tok var ikke tørre nok, men jeg sa ingenting. Jeg satte fra meg plastposene på kjøkkenbenken, og jeg skrudde på komfyren for å få vekk fuktigheten. Jeg tok to øl i kjøleskapet og rakte den ene mekanisk til Tristan. Kanskje ikke det smarteste jeg har gjort i dag, tenkte jeg med det samme. Men greit, en øl.

– Skal jeg vise deg huset?

Han nikket distré mens han studerte samlingen av småskjeer som hang på veggen over komfyren. Bestemoren min hadde holdt på med å samle dem i over femti år, og de var vel verdt en liten kikk. Det var noe helt annet enn det tax free-juggelet man får på flyplasser. De fleste var i sterlingsølv, og samlingen var anskaffet rundt over hele kloden, eller, for å være mer presis, overalt der engelskmennene hadde hatt noe de skulle ha sagt over en viss tid. India, Afrika, Karibia, Hongkong. Hele imperiets historie fanget inn i et vitrineskap i mahogni. Det var lenge siden sist bestemor hadde satt sine bein her, men jeg hadde ikke pakket vekk noe av nipset hennes ennå. På den måten ble jeg i hver minste krok minnet på at jeg aldri kom til å bli annet enn en gjest i dette huset, om jeg så skulle bli boende her resten av livet. Det er vel sann jeg synes et hus skal være: uforanderlig. Et sted som taust ønsker deg velkommen med lunken likegyldighet. Jeg tror ikke jeg alltid har vært sann. Noen steder har jeg prøvd å prege med mitt eget nærvær, jeg har fylt rom med uutslettelige lengsler,

malt dem i skrikende blåfarger. Smilende bamser, blonder i vinduskarmen, alle de greiene der har jeg prøvd. En barne-seng. Jeg har mareritt om det, jeg blir forfulgt av en hel gjeng smilende bamser. Det er bare Vival som får has på de bam-sene, og det er ikke alltid engang det hjelper. Jeg viste sove-rommene til Tristan, som valgte det minste, det med skråtak i annen etasje. Så gikk vi ut på verandaen, som ligger over en strekning på tretti skritt med hvit sand og gir en fin utsikt over sjøen. En innsjø som er tildelt det svært lite poetiske navnet Lac Équerre, «Vinkelsjøen», et navn som ikke sier noen verdens ting om den, men greit nok, jeg fikk navnet Jacques og har ikke tatt skade av det. Eller hvem vet.

Vi satte oss på den gamle huska og drakk ølen vår. Bestefar hadde satt opp huska i 1972, og den holdt ut, som om det var en normal ting å gjøre. Det var fremdeles varmt i sola. Tristan lot blikket vandre over vannet mens han rugget langsomt på hodet.

– Er den din? sa han og pekte på brygga, der jeg pleide å fortøye kanoen.

– Ja. Tomta går helt opp til det store grantreet som har veltet der borte.

– Det er stort. Hvor mange ... mål er det på?

– Har ikke peiling. For å være helt ærlig har jeg aldri skjønt hva et mål er. Vet du det?

– Nei.

– Nettopp. Hvis jeg hadde sagt: Jeg vet ikke, kanskje 180 mål, hadde du blitt noe klokere av det?

– Eh ... nei.

Jeg begynte å le. Vi var to fine tomsinger.

4

NESTE MORGEN HADDE TRISTAN RØDE ØYNE. Han hadde neppe sovet særlig bra. Han hadde sikkert problemer med at det var så stille. Det er noe som ofte skjer med de mest hardnakkede byboerne: Nattestillheten blir en lyd i seg selv, en slags tyngende summing som fyller hodet. Det tar ikke lang tid før man finner betryggende lyder, knirking, visling og rasling. Man må bare prøve å la være å spisse ørene, og ikke lytte etter den fjerne, brusende duren fra motorveien på den andre siden av grantrærne, brølet fra en buss eller hylende sirener.

Jeg lagde kaffe. Tristan gikk ut på verandaen. Den siste resten av morgentåka over sjøen forsvant, og de to øyene og stranda på den andre siden begynte å bli synlige. Noen ganger hendte det jeg dro ut i kanoen og drakk kaffen midt inni tåkebeltet ute på vannet. Det er noe av det merkeligste som finnes; det føles som å være i en boble utenfor tiden, som å sveve mellom to verdener og ikke være en del av noe som helst. Det er den mest intense formen for ro jeg noen gang har opplevd; det er nesten så det blir for mye, som å komme i kontakt med det store intet, som å bli direkte berørt av det. Ofte følte jeg meg rar hele resten av dagen. Det var ikke hver morgen jeg gjorde det.

Vi drakk kaffen på verandaen. Det begynte å bli en stund siden jeg hadde hatt besøk. Jeg hadde nesten glemt hvordan det var å ha noen å snakke med når jeg sto opp. Jeg kunne ikke helt skjønne hvordan jeg hadde kommet på å kidnappe Tristan. Det var flere måneder siden jeg hadde sett ham sist. Jeg hadde bare ringt ham, sånn uten videre, uten noen spesiell grunn. Det var Louise som hadde tatt telefonen. Det hadde blitt slutt mellom henne og Tristan for n'te gang, og hun var innom leiligheten for å hente noen saker. Jeg håpet for hennes skyld, og for Tristan sin, at de nå endelig var ferdige med hverandre for godt, etter et sju år langt helvete med utroskap, påfølgende hevn og stadig nye brudd. Hun fortalte meg, foraktelig, som om hun syntes det var morsomt – hun var vel skuffet igjen – at han var innlagt på akuttpsykiatrisk avdeling ved Saint-Luc-sykehuset, etter en usedvanlig kraftig rangel, der han blant annet hadde slått ned en fyr på en bar med telefonrøret fra en automat. Og det var ikke det verste han hadde gjort den kvelden. To venner av ham hadde til slutt kjørt ham til sykehuset for at han ikke skulle bli taua inn av politiet. Jeg prøvde å få vite litt mer, men jeg maste ikke, siden jeg tydelig merket irritasjonen i den tørre stemmen til Louise. Forresten vet jeg ikke om hun har noen annen stemme enn det. Antagelig har hun vel det.

Mens jeg drakk kaffen, tenkte jeg at man kunne ha mange gode grunner til å slå ned noen på en bar, og at det nok var valget av våpen som avslørte at man virkelig var i mental ubalanse.

– Har du vært på fisketur noen gang, Tristan?

– Nei, for å være helt ærlig har det aldri fristet så veldig.
– Du skal få se. Det er liksom litt zen. Du kommer til å hate det.

– Det kan ikke være verre enn å se på ettermiddags-TV på et sykehus ...

– Vi får se.

Han så skrått på meg.

– Jeg synes du har en merkelig måte å drive terapi på, må jeg si.

– Terapi? Nå begynner du å bli paranoid, Tristan, du tror at alle vil prøve å forandre deg.

– Men alle vil faktisk prøve å forandre meg, Jack, bare så du vet det. Moren min, søsteren min, Louise ... Faen ta Louise ...

– Ikke jeg. Jeg vil ...

Jeg tenkte meg om en liten stund.

– ... jeg har bare lyst til å gjøre det litt vanskelig for deg. Egentlig er du jævlig irriterende.

Han så uforstående på meg. Jeg satte fingeren på noe jeg egentlig aldri hadde tenkt så mye på.

– Det er nettopp det det er. Du er jævlig irriterende med det lille spillet ditt, Tristan. Med én gang ting begynner å gå litt bra for deg, så må du på død og liv begynne å knuse alt sammen. Og så våkner du opp midt oppi glasskårene og sier at det ikke er din skyld. Ser du ikke at det begynner å bli et mønster? Når jeg tenker på det ... Hver gang det klikker for deg, så skjer det merkelig nok akkurat på verst tenkelige tidspunkt, ikke sant? Sånn som nå, for eksempel, jeg skal vedde på at du nettopp hadde kjøpt noen spekulative aksjer på

margin ... noen skikkelig risky greier, som du måtte selge igjen med én gang ... Stemmer ikke det?

– Faen ta deg, Jack! Det er mulig du har rett, men åssen kunne jeg vite at akkurat de aksjene skulle falle som en stein? Jeg tror du overdriver litt nå.

– Jeg overdriver ikke. Du er smartere enn som så. Du lærte deg aksjer akkurat som sjakk, på tre måneder, sånn det alltid er med deg. Du skal ikke få meg til å tro at du tok så feil ...

– Du slår meg jo i sjakk ...

– Det skulle bare mangle ... Mens du fortsatt gikk i bleier, spilte jeg simultansjakk ... Ja, det skulle tatt seg ut! Men uansett, det er ditt valg ... Gjør som du vil, jeg prøver bare å forstå, jeg. Litt, i hvert fall.

– Hva er det du prøver å forstå, jeg har bare uflaks ...

– Uflaks? Ja, det skal du få meg til å tro. Uflaks, det er sånt du har når du blir påkjørt av en buss eller en bjørn spiser opp beinet ditt. Men når du slår noen i trynet med et telefonrør og han anmelder deg, så kalles ikke dét uflaks ...

Han smilte fårete. Han gjorde meg forbanna.

– Du Tristan ... Når du gjør sånt, hvordan får du det egentlig til å ... harmonere med din egen oppfatning av deg selv, med den du er? Det er det som er så fascinerende ... For det hadde ikke vært noe vanskelig å forstå det hvis du virkelig hadde vært gæren, med tvangstrøye og hele pakka, eller i det minste ond rett og slett ... eller bare veldig teit. Du må da tenke litt på hvorfor det er sånn? Du må da lure på det ...?

– Det er ikke akkurat sånn det fungerer.

– Så hvordan er det, da?

– Nei, men du snakker jo om det som om jeg hadde to personligheter, litt sånn Dr. Jekyll og Mr. Hyde ... Men det er ikke sånn det er, skjønner du, det er noe som går i bølger, omtrent som biorytmer, kanskje. Det svinger litt. Og dessuten er det ikke sånn at det klikker for meg, jeg mister ikke bevisstheten, det er bare det at jeg får ... en annen oppfatning av ting.

Han stirret ut i lufta en lang stund. Det så ut som han lurte på om jeg virkelig var i stand til å forstå hva disse ordene betydde.

– Jeg tror ikke du kan forstå det, Jack. Du er altfor ... du er altfor *flat* til å skjønne hva jeg mener. Men prøv å tenke på dine egne humørsvingninger, og så ganger du det med ti, da skjønner du kanskje litt ... Og tenk litt på hvordan du er selv, Jack ... Det er ikke bare det at du er så flat, så stabil. I tillegg prøver du alltid å slippe å få ting for nært innpå deg. Du er jævlig langt unna å forstå hvorfor jeg gjør som jeg gjør.

– Jo da, kanskje ..., sukket jeg og følte meg plutselig trøtt.

Jeg så på innsjøen igjen. For hundrede eller tusende gang. Jeg tenkte på morgentåka, på hvor bra jeg hadde det så tidlig på morgenen, i grålysningen, like før de første solstrålene. Det var som å være pakket inn i bomull. Som om ingenting berørte meg.

– Kanskje, gjentok jeg langsomt.

Jeg gikk inn på kjøkkenet igjen, og helte oppi en ny kopp kaffe. Jeg skrudde på radioen. Så ut av vinduet. Jeg tenkte at det passet fint å kutte opp den bjørka som hadde falt ned over bilplassen, sånn at jeg de siste ti dagene hadde måttet

sette bilen i veikanten. Så kunne Tristan få litt mosjon. Dessuten ville han helt sikkert like motorsaga. Hvis ikke det å holde en brølende motorsag i hendene ga ham en viss maktfølelse, ville jeg virkelig begynne å bli bekymret.

Jeg lagde en omelett som vi spiste nede ved vannet, stående på brygga. Jeg merker at Tristan har god appetitt når han spiser. Jeg har vanskelig for å tro at han virkelig har gjort så mye dumt. Jeg prøver å se for meg de mest berømte episodene, samtidig som jeg ser på at han spiser. Men det fungerer bare ikke, jeg klarer ikke å se begge deler samtidig. Tristan som stjeler en bil mens jeg ser på, som forklarer meg rolig hvordan man kan dirke opp en Golf med et flatt skrujern. Tristan som kommer tilbake til en bar der han nettopp er blitt kastet ut av tre dørvakter, med en jernstang i hånda og et morderisk smil om munnen. Tristan som spiser omelett mens han ser på en hegre som flyr av sted. For hundrede gang må jeg gi opp. Jeg sukker og ser en annen vei.

Vi brukte to timer på å kutte opp bjørka og hogge den opp til ved. Det var dårlig ved, fuktig, nesten råttent, som ikke vil brenne. «Sur ved,» pleide bestefar å si. Jeg trodde det bare var noe han sa, men det er visst et uttrykk. Så satte jeg bilen på plass. Det var jo egentlig det som var vitsen med arbeidet. Jeg tok en lang, glovarm dusj. Da jeg kom ut av badet, skvatt jeg. Tristan hadde satt på Erik Satie. Han satt og rotet i platene mine. Jeg gikk forbi ham uten å si et ord og skiftet plate. Miles Davis. I et lite sekund ble jeg stående med Satie-plata i hendene og kjente en voldsom lyst til å knekke den i to. Men jeg bare satte den forsiktig på plass igjen. Tristan hadde heldigvis ingen spørsmål.

Etter at jeg hadde kledd på meg, smurte jeg to skinke-sandwicher, tok fire øl, et stykke ost og en pølse og sa til Tristan at vi skulle dra på fisketur. Jeg ga ham fiskekassa og den lille isboksen før han rakk å protestere. Jeg slo av Miles midt i *Freddie Freeloader*, tok de to fiskestengene, og så gikk vi ned til strandkanten. Det var ikke så mye som et vindpust, det var som om vannet ga seg ut for å være himmel. Jeg fant noen mark til å fylle opp agnbeholderen med. Tristan holdt på å tryne i vannet da han skulle om bord i kanoen, og klarte bare så vidt å få igjen balansen på kanten av flytebrygga. Jeg gikk opp til huset igjen og hentet redningsvester. Isen hadde holdt lenge i år, og det var fortsatt jævlig kaldt i vannet.

Tristan var faktisk ikke så aller verst med padleåra. Han var mye bedre enn søsteren sin i hvert fall. Vi tok en pause midt utpå vannet. Det var noe jeg alltid unnet meg. Vi tok en røyk. Jeg så etter tegn på utålmodighet, noe å erte ham for, men jeg fant ingen. Jeg tenkte på Monica. På den første tiden, ferieturer på hytta. «Hvorfor stopper vi?» «Ikke for noe spesielt.» Feil svar. «For å se på deg.» Det fungerte bedre. «Dummen. Gi meg en røyk.» Hun skjulte et flyktig smil bak hånda og så rundt seg, som om det var første gang hun så innsjøen. «Jack ... Slutt å ta bilder.» Jeg holdt hendene mine opp for henne for å vise at jeg ikke hadde noe kamera. Hun visste at jeg tok bilder uten kamera også. «Det er akkurat som om du allerede prøver å huske meg. *På forhånd*. Jeg blir redd.» Jeg skjønnte ikke hva hun mente. Men hun hadde rett. Jeg tok altfor mange bilder. Og de har aldri blitt utstilt i de trendy galleriene i Soho. Jeg tjener ikke et rødt øre på de bildene. Tvert imot koster de meg masse. Folk liker bare de

mislykkede bildene mine, dem jeg tar med mitt gamle Ricoh Singlex TLS. Alle er uskarpe, overeksponerte, ute av fokus. Galleristen min mente hun hadde rett til å endre titlene mine. Jeg var fly forbanna. *Mislykkede vakre skyer* hadde blitt til *Flyktighetens mekanikk*; *Mislykket hakkespett* het fra nå av *Hakkespettens øye*. Jeg hadde aldri tilgitt den dustekjerringa. Det fikk være greit at hun hadde lokket meg med i senga. Det hadde jeg gått med på av fri vilje. Men ikke at hun hadde ødelagt titlene mine.

Vi dro over til den lille bukta på den andre siden av innsjøen. Friskt vann flommet inn fra en bekk. Etter to år hadde jeg begynt å bli kjent med denne innsjøen, og jeg visste at det var her man hadde best håp om å få ørret. Og siden munningen av bekken er skjult for det første av en slags naturlig molo og for det andre av tett siv, er det ikke så mange hobbyfiskere som vet om stedet. Skal man oppdage det, må man være tålmodig og ta hele runden rundt innsjøen, eller møte en løsmunnet fisker. Men da kunne man like gjerne fange sverdfisk med snøre, for folk er ikke så pratsomme av seg her i traktene. For min egen del pleide jeg å råde folk til å prøve med sluk i mudderet på den andre siden av sjøen, og jeg kjente ikke det minste stikk av dårlig samvittighet.

Tristan insisterte på å kaste med flue, men det var helt meningsløst på denne tiden av året. Ørreten var sulten, det var ikke noen vits i å tirre den for å få den til å bite, men jeg lot ham få viljen sin. Jeg har en viss overbærenhet for det romantiske bildet folk gjerne har av fising, med den fine filmen til Robert Redford og alt det der. Han holdt på å velte kanoen med de voldsomme og klumsete kastene sine, og da

han sendte en Mickey Finn inn bak øret mitt, ble jeg irritert. Jeg kuttet snøret hans og byttet ut fluejævelen med en sluk før han rakk å protestere. Etterpå dro jeg svineriet forsiktig ut av hodebunnen. Kroken hadde trengt en drøy centimeter inn. Tristan hadde bare så vidt rukket å slenge snøret i vannet da han fikk napp og stanga begynte å dirre.

– Hva gjør jeg? spurte han med en stemme som skalv så mye at man skulle tro at det var et av hans egne skamferte lemmer han holdt mellom hendene.

– Du må gi tilslag!

– Hæ?

– Dra litt i snøret, så kroken fester seg! Men dra da, ellers mister du den!

Han rykket til av all kraft. Og nå satt den stakkars fisken virkelig på kroken. Den dukket opp fra vannet og svevde elegant over hodene våre. En fin liten ørret på rundt tjuufem centimeter. Den landet på den andre siden av kanoen, midt inni sivet, der den begynte å svømme rasende rundt på kryss og tvers som om den prøvde å vikle seg inn i snøret med vilje. Jeg padlet nærmere. Snøret ble mer og mer sammenfloket for hvert sekund som gikk. Det ville ikke nytte med hov. Jeg bannet mellom sammenbitte tenner. Jeg kunne alltid kutte snøret, men i så fall ville ørreten dø inni vassen. Jeg spurte meg hva ørreten ville mene om det. Selv ville jeg i hvert fall ikke likt å dø på den måten, etter å ha kjempet som en gal i flere timer. Jeg dro av meg jakka og skjorta og kommanderte Tristan over på den andre ripa for å skape motvekt. Så stakk jeg armen ned i vannet. Det var meningsløst å prøve å løse opp floken nede i vannet. Ved et par

anledninger glapp fisken mellom hendene mine, men til slutt klarte jeg å få fast grep om halen. Jeg skar over snøret ganske høyt oppe, sånn at jeg fikk reddet hele sluken. Jeg dro opp ørreten og slapp den ned så den ble liggende og sprelle foran beina på Tristan.

– Neste gang drar du *litt*, Tristan, greit? gryntet jeg.

– Og nå, da ...? Skal den bare ligge og krepere i kanoen?

Jeg tok opp ørreten og ga den nådestøtet mot ripa. Faren min hadde alltid pleid å stikke tommelen inn i kjeften på fisken og knekke nakken på den ved å presse forsiktig, men det hadde jeg alltid synes virket altfor kirurgisk og sterilt.

Tristan var litt blek om nebbet. Det er alltid like morsomt å se hvordan byfolk reagerer når de oppdager hva det egentlig innebærer å tilhøre en kjøttetende rase. Når de må gi slipp på den fantasiverdenen der ørreten, kyllingen og oxen gladelig overlater sitt kjøtt til oss i ærbødighet for menneskets storhet. Du fanger dyret, du dreper dyret, du spiser dyret. Punktum. Så brutalt er det faktisk. Hvis det er et problem, kan man jo alltid spise brokkoli. Den stirrer ikke på deg med inntrengende øyne. Tristan kastet likevel snøret uti igjen, for ikke å virke pysete.

Vi fikk ikke noe mer napp på to stive timer. Vi spiste sandwichene og drakk ølene. Tristan overrasket meg. Jeg hadde ikke regnet med at han skulle takle stillheten så godt. Han satt tålmodig og ventet på napp. Jeg klarte til slutt å få en ny ørret på kroken, en flott regnbueørret som ikke ga seg så lett. Tristan kjempet en stund med noe som så ut som en svær abbor, men han måtte gi slipp på den da den var noen meter fra kanoen.

Solstrålene streifet allerede tretoppene da vi bestemte oss for å dra tilbake. En svak bris lagde krusninger på vannet. En gammel bråkete Beaver fløy over horisonten og gikk inn for landing. Jeg syntes den gikk ned litt vel bratt, men det var egentlig ikke noe unormalt. Det var tredje gang jeg så dette flyet komme her. Kanskje var det noen som hadde kjøpt en hytte på den andre siden av innsjøen. Jeg ga egentlig blaffen. Men det var noe merkelig med den landingen. Medvind, dessuten var flapsen bare så vidt ute. Det virket nesten som flyveren helt bevisst forsøkte å slå kollbøtte.

– Savner du det? spurte Tristan.

Jeg visste at han kom til å spørre om det.

– Nei ...

Jeg lengtet ikke etter å fly, i hvert fall ikke så mye. Men jeg lengtet litt etter den tiden da jeg fløy. Nei, forresten, jeg lengtet etter å være den fyren, Jack, på den tiden da han fløy. Den Jack jeg var nå, fløy ikke, hadde aldri flydd heller. Hvordan kunne han, hvordan kunne jeg, savne det?

– Enn du, da, savner du å spille fiolin? spurte jeg.

– Spille ... hæ? Jeg har da aldri ...

– Nei, der ser du. Ikke jeg heller.

Sjøflyet rettet opp snuten og satte ut full flaps.

– Gidder du å ro litt, Tristan?

Han trakk på skuldrene og stakk åra i vannet igjen.

5

DET HADDE AKKURAT BEGYNT Å BLI BRA. Jeg hadde bakt ørretene i pakker med olivenolje og gressløk. Vi hadde spilt sjakk. Tristan hadde vunnet to av de tre partiene. Han hadde en irriterende evne til å være fullt konsentrert, til å bli helt oppslukt av spillet, som en tomsing med én spesiell begavelse, en slags genial autist eller noe i den duren. Han lot sigarettene ligge og brenne ut i askebeget, noen ganger glemte han å puste mens han leste spillet i et sinnssykt tempo. Det virket som han vurderte flere titalls mulige scenarier av gangen.

Jeg ble helt utslitt av sjakken. Etterpå begynte vi å drikke portvin, en ti år gammel Graham's. Tristan leste Dickens, jeg hørte på Bach. Vi hadde stil. Det eneste som manglet, var sigarer, pyjamas i flanell og en dachs som het Georges. Det hadde akkurat begynt å bli bra.

Den gamle telefonen med nummerskive ringte. Den sure kimmingen minnet meg om at verden ikke nødvendigvis hadde glemt meg, uansett hvor mye jeg hadde prøvd. Forresten hadde folk kanskje glemt meg. Men nå hadde jeg slått meg sammen med en bajas som mange fortsatt hadde friskt i minne. Jeg tenkte gjennom alle de som hadde nummeret hit, så tok jeg telefonen.

– Hei, Françoise.

– ... jeg ... Er det deg, Dubois?

Den jævla hurpa var fortsatt på etternavn med meg. Det var derfor kunne hun tillate seg å si ting som: «Monica har sagt at hvis Jacques Dubois ringer, vil hun ikke snakke med ham. Vennligst ikke ring hit mer, Dubois» eller: «Du har bare deg selv å takke, Dubois.» Før syntes jeg dette var sjarmerende, det minnet om gamle dager, men etter hvert skjønnte jeg at det var en måte å holde avstand på, til den dagen man ikke var venner lenger. Og det virker alltid, jeg trengte bare å prøve det selv.

– Ja, det er meg. Og hvordan er det med deg, Françoise ...
Jeg mener, hvordan går det, fru Molinari?

Kort stillhet. Tre knusktørre sekunder.

– Kunne jeg vennligst få snakke med Tristan?

Jeg kjente etter. Det var ikke fnugg av vrangvilje i meg. Jeg hadde lyst til å være ondskapsfull, bitende. Men jeg fikk meg ikke til å sette det ut i praksis. Jeg ga røret til Tristan, så reiste jeg meg og gikk ut og tok en sigg på verandaen mens sønnen lot sin psykologmor holde skjennepreken for ham. De vanskelige omstendighetene tatt i betraktning virket Tristan av og til som det mest harmoniske menneske i verden.

Jeg likte tanken på at han skulle få slite litt med morens kliniske betraktninger, med den iskalde behaviorismen hennes. Tristan sa «Ja, mamma» i samme tonefall som om han hadde sagt «Ja, doktor», med nevronene klistret sammen i en saus av kjemikalier. Av og til får jeg lyst til å drepe ham.

Etter en ti minutters tid dukket han opp på verandaen. Han virket som en liten guttepjukk. Jeg skar tenner.

– Er det noe nytt?

Han så på meg med et fjernt blikk. Så ristet han på hodet, som for å komme til seg selv igjen.

– Med moren min, mener du?

– Jo, hvorfor ikke, ja, med moren din.

– Næ ... det vanlige. Hun mener visst at det er pappas skyld nå ... og dessuten må jeg *prøve å bli voksen ...*, sa han smilende.

Jeg tenkte at den meldingen sikkert var ment for meg også, men Tristan sa ikke noe.

– Men ... det var egentlig ikke det.

En stund ble han stående og tvinne en hårlokk som hadde falt ned i panna hans. Det kom plutselig noe alvorlig i ansiktet hans, så jeg ville ikke mase.

– Det var Monica ...

Jeg forholdt meg stoisk og ventet til det hadde gått ti sekunder.

– Monica, ja ... Hva med Monica? Du er skikkelig irriterende nå, Tristan.

– Å, faen ta deg, jeg prøver bare å gå litt forsiktig fram! Hun er gravid. Skjønner du?

– Ja vel.

Jeg bare sa «ja vel», som om det han hadde sagt ikke hadde fått noen mening ennå. Men kroppen hadde forstått før hodet, jeg hadde en diger isklump i magen. Heldigvis satt jeg allerede.

– Ja vel, sa jeg igjen, som en refleks, for liksom å forsikre meg om at jeg fortsatt hadde en tunge, stemmebånd og litt pust igjen.

Ja vel.